Grundlagsutskottet

Talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av 72 § i riksdagens arbetsordning

INLEDNING

Remiss

Talmanskonferensens förslag till riksdagens beslut om ändring av 72 § i riksdagens arbetsordning (TKF 2/2018 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- riksdagens generalsekreterare Maija-Leena Paavola, Riksdagens kansli
- professor Mikael Hidén.

TALMANSKONFERENSENS FÖRSLAG

Talmanskonferensen föreslår att 72 § i riksdagens arbetsordning ändras i fråga om valet av ersättare i kanslikommissionen. Ändringen syftar till att säkerställa att samtliga riksdagsgrupper har möjlighet att delta i kanslikommissionens sammanträden.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bestämmelserna i 72 § i riksdagens arbetsordning gäller kanslikommissionen. Talmanskonferensen föreslår att bestämmelsen om val av ersättare ändras. Enligt förslaget ska riksdagen välja minst fyra och högst så många ersättare att alla riksdagsgrupper som konstituerat sig i början av valperioden kan vara företrädda i kanslikommissionen. Om det under valperioden bildas en riksdagsgrupp med minst tre ledamöter, kan dessutom en ersättare väljas ur denna grupp.

I mitten av juni 2017 bildade de ledamöter som trädde ut ur sannfinländarnas riksdagsgrupp en ny riksdagsgrupp (Nytt alternativ, numera Blå riksdagsgruppen). Därmed finns det i dag nio riksdagsgrupper, och en grupp saknar för närvarande företrädare i kanslikommissionen.

I sitt förslag som ligger till grund för den gällande arbetsordningen noterar talmanskonferensen följande om val och villkor för ersättare (TKF 1/1999 rd, s. 41):

> ”Till presidiet som på tjänstens vägnar hör till kanslikommissionen väljs i allmänhet endast representanter för de största riksdagsgrupperna. Då proportionalitetsprincipen har iakttagits också vid valet av de fyra kanslikommissionsmedlemmar som riksdagen utser, är det i allmänhet bara de största riksdagsgrupperna som är representerade i kanslikommissionen. Att de små och mellanstora riksdagsgrupperna inte är representerade i kanslikommissionen har därför varit ett problem. Inom riksdagens förvaltning behandlas ju dock ofta frågor som alla riksdagsledamöter måste ta ansvar för inför väljarna.
>
> För att också de mellanstora och små riksdagsgrupperna skall bli bättre representerade i kanslikommissionen föreslås att ersättare väljs för de fyra medlemmar som riksdagen utser till kanslikommissionen. Vid valet av ersättare bör ambitionen vara att så många riksdagsgrupper som möjligt skall vara representerade i kommissionen åtminstone på ersättarnivå. Tanken är att ersättarna kan vara närvarande också då de ordinarie medlemmarna är på plats. Ersättarna kan dock inte medverka i det egentliga beslutsfattandet. Ersättarna kan vara med och fatta beslut i stället för de medlemmar riksdagen valt, men inte i stället för talmannen eller vice talmännen. Ersättarna träder i stället för de ordinarie medlemmarna enligt en fastställd ordning. I första hand kommer en ersättare från samma riksdagsgrupp, om en sådan finns, och därefter en ersättare vald från kandidatlistan för samma valförbund. Om det inte finns någon ersättare från samma valförbund kan en ersättare från något annat valförbund träda i stället för den ordinarie medlemmen.”

Valet av medlemmar och ersättare i kanslikommissionen blir mer förutsebart när det direkt med stöd av bestämmelserna står klart hur många personer som ska väljas. Men detta är inte fallet i den bestämmelse som nu föreslås, eftersom uttrycken ”kan vara företrädda” och ”kan ... väljas” används där. Grundlagsutskottet anser att ordalydelsen i den föreslagna bestämmelsen är misslyckad också därför att avsikten är att lagstifta om hur många ersättarna ska vara och inte från vilken grupp de ska väljas. Det är ovanligt att uttryck av det här slaget används i bestämmelser av den här typen. Dessutom möjliggör uttrycken att förfarandet för att välja ersättare kan bli politiskt motiverat, och då fullföljs inte det ovannämnda målet för kanslikommissionens sammansättning. Att bestämmelsen lämnar rum för tolkning innebär också att det i vissa fall kan uppkomma tvister om sammansättningen, vilket inte heller bidrar till stärkt förtroende för riksdagens förvaltning.

Följaktligen anser utskottet att bestämmelsen bör omformuleras så att den blir tydligare och mer absolut. Utskottet föreslår att bestämmelsen får följande lydelse: ”För riksdagens förvaltning finns en kanslikommission. Till den hör talmannen och vice talmännen samt fyra av riksdagen inom sig valda medlemmar, för vilka riksdagen väljer minst fyra och högst så många ersättare som det i riksdagen finns riksdagsgrupper som konstituerat sig i början av valperioden eller som bilddats under valperioden och har minst tre medlemmar.”

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till riksdagens beslut om ändring av 72 § i riksdagens arbetsordning i talmanskonferensens förslag TKF 2/2018 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Utskottets ändringsförslag

Riksdagens beslut

om ändring av 72 § riksdagens arbetsordning

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som föreskrivs i 52 § 1 mom. i grundlagen,

ändras i riksdagens arbetsordning (40/2000) 72 § 1 mom. som följer:

72 §

Kanslikommissionen

För riksdagens förvaltning finns en kanslikommission. Till den hör talmannen och vice talmännen samt fyra av riksdagen inom sig valda medlemmar, för vilka riksdagen väljer minst fyra och högst så många ersättare som det i riksdagen finns riksdagsgrupper som konstituerat sig i början av valperioden eller som bildats under valperioden och har minst tre medlemmar.

— —

Detta beslut av riksdagen träder i kraft den 1 maj 2018.

Betänkande GrUB 1/2018 rd

Helsingfors 6.4.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Annika Lapintie vänst
vice ordförande Tapani Tölli cent
medlem Maria Guzenina sd
medlem Anna-Maja Henriksson sv
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Ilkka Kantola sd
medlem Kimmo Kivelä blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Mia Laiho saml
medlem Markus Lohi cent
medlem Leena Meri saf
medlem Juha Rehula cent
medlem Wille Rydman saml
medlem Ville Skinnari sd
medlem Matti Torvinen blå
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Matti Marttunen.